

KJAK

Spenningar um Skansabryggjuna

Jógvan Arge

varaborgarstjóri úr Tjóðveldi

Tað stóð á býráðs-samgonguni í Havn á seinasta almenna býráðsfundi.

Ein umhvørvis-frágreiðing, so-nevnd VVM-frágreiðing, um nýggju bingjuhavna á við Skansan hevur ligið frammi til almenna hoyring. Trý hoyringssvar vóru frá almennum myndugleikum, trý skriv frá borgarum og eitt svar frá einum áhugafelag.

Ráðgevin hjá Tórshavnar havn, Rambøll, hevur skrivað eitt samlað svar til hesi hoyringsskriv at lata Umhvørvisstovuni saman við upprunafrágreiðingini. Í svarinum verða atfinningar afturvístar og yvirhøvur hildið fast við tað, sum frammanundan er fest á blað.

Vinnunevndin vildi hava býráðið at taka undir við hesum svari, áðrenn tað varð sent víðari. Fleiri býráðslimir aftraðu seg at taka støðu, tí teir høvdu als ikki havt møguleika at viðgera innkomnu skrivini og ei heldur svarið.

Limir í náttúru- og umhvørvis-

nevndini vóru meir at kalla firtnir um, at hvørki umhvørvismetingarnar - og ei heldur ummæli frá kommunalu umhvørvisumsitingini – høvdu verið til viðgerðar í hesi nevnd, sum er faknevnd fyri slíkar spurningar. Hetta elvdi til fløkju eina góða løtu.

Fløkjan bleiv so mikið stór, at ein samgongulimir fekk borgarstjóran at slíta fundin eina løtu at forða fyri, at partur av samgonguni atkvøddi fyri at senda málið til viðgerðar í náttúru- og umhvørvisnevndini - uttan bindingar frá býráðnum.

Endin var ikki minni fløktur. Samgongan samtykti at góðkenna svarið saman við einum uppiskoyti um, at svarið fór ikki at verða sent Umhvørvisstovuni, fyrr enn tað hevði verið á skrá í náttúru- og umhvørvisnevndini.

Við hesi samtykt hevði samgongan mjøl í muninum og blásti samstundis. Samtykt varð at góðkenna viðmerkingarnar frá ráðgevanum til almennu hoyringina, áðrenn faknevndin hevði havt høvi at viðgera hoyringsskriv og svar. Tað var øvugt raðfylgja.

Nú er so komið undan kavi, at

tað vóru bara lótir at beina málið í náttúru- og umhvørvisnevndina. Nevndin hevur havt málið á skrá, og tað einasta, sum kom burtur úr, sambært gerðabókini, er, at "Málið varð umrøtt".

Hesi trý tómu orð er alt, sum náttúru- og umhvørvisnevndin hjá Tórshavnar býráð hevur at viðmerkja til umhvørvis- og dálkingarvandarnar, sum standast av stóru útbyggingini av góðs- og ferðamannahavnini í Havn. Minni kundi tað ikki vera.

Tað er bara EIN skipari umborð á Polo

Karlot Hergeirsson

Valevni, Framsókn

Nú tá serlæknafe-lagið hevur meldað út at tað mangla útvið 50 læknar í Føroyum, er tað avgjørt nakað sum eigur at fáa

hægstu raðfesting. Framhaldandi sigur serlæknafe-lagið, at hetta kann hjálpast um uppá við at seta 50 milliónir á eina konto, til lønir, soleiðis at pengar eru klárir so

hvørt serlæknar søkja starv. Hetta eigur at vera gjørt beinavegin. Hesir pengar eiga at kunna finnast innan fyri verandi figgjarlóg. Tá ið talan bert er um lønir, kemur útvið helvtin beinleiðis aftur inn í landskassan í skatti og mv, so tað er í veruleikanum einans 25 milliónir, ella skuldi eg sagt piparnøtir, ið skulu finnast.

Sum sagt eigur hetta at finnast á verandi figgjarlóg. Um tað so førir við sær at Eysturoyar-, Sandoyar-, og/ella Viðareiðistunnilin verða eitt sindur seinkaðir, ella kanska nóls-

oyarferjan, so er tað alt líka mikið. Tí tað sum eigur at fáa allar hægstu raðfesting í Føroyum, er heilsu- og sjúkrahúsverkið. So mugu luksus "trupulleikar" við at upp-raðfesta farleiðir, har farleiðir eru frammanundan, biða eitt sindur.

Men nú mugu vit ikki bara oysa pengar inni sjúkrahúsverkið, og so einki meir! Her má og skal ein rationalisering eisini gerast. Millum annað at tað skal verða ein og bara ein leiðsla fyri øll sjúkrahúsini. (við tveimum stjórum minni, hava vit longu til teir fyrstu

2-3 serlæknarnar). Henda leiðsla skal saman við servitan gera av hvussu sjúkrahúsbygnaðurin skal siggja út í framtíðini. Hvussu nógv sjúkrahús skulu vera og hvat fyri viðgerð skal vera á hvørjum.

Sjúkrahúsverkið í Føroyum kann samanberast við eitt skip. Eitt skip er vanliga deilt í triggjar deildir: navigatión/dekk, maskinrúm og hotel/mat. Deildirnar hava hvør sín leiðara, men ikki skipara. Hetta leiðir okkum aftur til yvirskriftina. Ímyndi tykkum bara hvussu skilið hevði verið umborð á til dømis

Norrønu, um hon hevði triggjar "skiparar", ein á hvørju deild, og sum vóru javnt stillaðir.....Norrøna, ella fyri so vítt einki skip, hevði siglt serliga langt

Tað skal vera EIN skipari á Føroya Sjúkrahúsverkið, so koma vit nokk at hava eitt framkomið, og tíðarhóskandi sjúkrahúsverk í framtíðini, sum klárar at fylgja við tí rivandi menning sum er á økinum.

Meðan vit bíða – veksur sosiali ójavnin

Sirið Stenberg

Tjóðveldi

Meðan góð fólk enn einaferð savna pening inn til børn, sum liva í fátækt, veksur sosiali ójavnin í samfelagnum. Peningainnsavn-anin er góð og neyðug, men er eitt klassiskt dømi um, at tað almenna ikki hevur røkt sínar skyldur móttvegis sínum borgarum. Hví skal tað vera neyðugt hjá privat-persónum og frívillegum felags-skapum at tryggja, at børn og familjur ikki liva í fátækt ? Og enntá samstundis, sum vit dagliga fáa at vita, hvussu væl tað gongur í samfelagnum, allir pílur peika uppeftir, gongd er í búskapinum og vit hava søguligar inntøkur. Man má bara staðfesta, at grammleikin hevur vunnið á samhaldsfestinum. Í staðin fyri at politikkur m.a snýr seg um, hvussu landsins virðir kunnu tryggja øllum líkinda livikor, so er dagsins politikkur ímyndin av at skava sum mest til nøkur. Her er farið so langt av leið, sum tilber. Hvør uppgáva kann vera týðningarmiklari enn at tryggja øllum børnum góð livikor og góðar umstøður at liva og vaksa upp í ? Ongin !

Ongantið áður hava vit upplivað eina samgongu, sum so tilvitað hevur skapt sosialan ójavnað

millum fólk. Ikki tí, vit hava altíð havt sosialir trupulleikar, men eisini ein vilja til at góðtaka tað og arbeida móti tí. Nú er øvugt. Samstundis sum tey, sum finga flatskattin ferðast meira og keypa dýrari bilar, flatskermar og tilíkt, so eru hundradtals børn í tí støðu, at tað velst um, um tey fáa heitan mat í dag. Og kanska tað fer at bera til at fáa skavað saman til limagjald til fótbólt ella fimleik í ár. Somuleiðis hava vit í álitinum um fátækramark frá 2014 fingið staðfest, at familjur, har bæði eru á arbeiðsmarknaðinum, liva undir fátækramarkinum. Working poor er ein veruleiki í Føroyum, tíverri.

Samstundis er góð vitan á økinum. Tað er prógvað, at fátækadømið hevur stórar avleiðingar bæði menniskjaliga og samfelagsliga. Týðiligur samanhangur er millum sosialu støðuna hjá fólki og hvørja útbúgving, tey fáa. Og um tey fáa eina útbúgving. Hvussu leingi tey liva. Øktan tørv á heilsutænastum, á almannatænastum o.s.fr. Snøgt sagt loysir tað seg tilvitað at arbeida fyri sosialum rættvísi. Har, sum fólk hava góð livikor, eru tey ein størri inntøka fyri samfelagið, og trýstið á tungum sosialum fyriskipunum minskar tilsvandi. Hetta er orsøkin til, at onnur at sær komin lond støðugt arbeida miðvíst við at skapa sosialan javna. Tað er eitt mál í sjálvum sær fyri at røkka einum sterkari samfelag.

Tað eru minni sannlíkindi fyri, at børn, sum vaksa upp í truplum sosialum korum, fáa eina útbúgv-ing !

Tískil tekur man ikki bara barn-dómin frá børnum, við at lata tey liva í fátækt. Man tekur eisini framtíðina frá teimum. Og hetta er ófyrigeviligt. Veruligur sosial-politikkur má aftur á breddan. Vit mugu lætta um hjá lág- og miðal-løntum. Og við bústaðum til fólk, sum ikki kunnu gjalda túsundavís um mánaðin í húsaleigu. Hvussu leingi skal hesin málbólkur bíða? Hvørja nyttu fáa vanlig arbeiðsfólk av marglætisíbúðum? Og kann tað yvirhøvur vera ein almenn upp-gáva at byggja slíkar ? Hava tey vælbjargaðu ikki ráð til tað sjálvi ?

Veruligur sosialpolitikkur má á dagsskrá. Samstundis, sum sjálvt figgjjarviðurskiftini hjá familjum í vána korum verða tryggjað, má eitt miðvíst og langtíðarætlað arbeiði í gongd á sosiala økinum. Eitt arbeiði, sum tekur tey tyngu tøkini fram á mál, og sum eisini hevur sum mál at bróta negativan sosialan arv. Á útbúgvingarøkinum, á barna- og familjuøkinum og í veruleikanum á øllum økjum. Til dømis hava vit í Føroyum í dag omanfyri 70 børn, sum vaksa upp utanfyri teirra eigna heim. Fyri nøkur uttan iva gott, fyri nøkur einasta val og fyri øll uttan iva ein avbjóðing. Og júst hetta tal eigur at geva okk-um greiðar ábendingar um, at

tað er alneyðugt við munagóðum sosialum arbeiði. Tí umframt tey gott 70 børnini, sum ikki eru heima, er ein munandi størri bólkur, sum er tilknýttur myndugleikum ann-ars vegna aðrir sosialir trupul-leikar ella livsumstøður, sum gera gerandisdagin tungan. Tað er gott at vit hava skikkaðar barna-verndartænastur til hetta stóra arbeiði, men framyvir má nógv størri dentur leggjast á fyrirbyrgj-andi arbeið. Utan iva kundu nakrar familjur verið hjálptar í betri tíð, so skaðin var avmarkaður tilsvandi.

Kommunur kunnu gera, og gera nógv. Til dømis er barnaansingin í nógvum kommunum hildin niðri á einum so lágu gjaldi sum gjørligt. Letiucafeir eru settar á stovn, har øllum børnum er boðin ókeypis hjálp við skúlingum. Góð bókasøvn eru. Kommunalur stuðul til felagslív, so feløgini kunnu hava so lág limagjöld sum gjørligt. Ávísar kommunur hava lækkað skattin. Og samanlagt ger alt mun. Men hvat ger landið ? Landið tosar um, hvat kommunurnar kunnu gera. Og tíverri eru ávísir flokkar nú farnir at gera tað sama. So meðan vit bíða, so fer ein sorgarleikur fram, sum fær alt ov lítlan ans av teimum, sum kunnu gera mest við hann. Tað er ein tragedia í sjálvum sær.

Eitt annað stað, har man bein-leiðis hevur lóggivið stættarmun, er við nýggju eftirlønarlógini, har hvør einstakur nú skal spara

upp til egna eftirløn. Áleið 20% av fólkinum eru undantikin og spara tískil ikki upp. Hetta eru fólk, sum fáa fyritiðarpensjón, sosialar veitingar, barsil, avloysarir, hjálparfólk o.s.fr. Hvat skulu hesi liva av, tá ið tey verða gomul ? Og hvussu man fólkapensjónin fara at siggja út til tað tíð ? Man hon vera til ? Og so eru tað øll tey mongu, serliga kvinnurnar, sum arbeida niðursetta tíð, og sum tískil koma at spara upp í mun til hetta. Minni tú arbeiðir, minni fært tú at fáa í pensjón. Um nøkur ár fara vit óivað at siggja eitt boom av fátøkum kvinnum, um ikki okkurt skilagott verður gjørt nú. Hetta er eisini eitt sosialmál av teimum heilt stóru. Og her ivist eg onga løtu, at tað vera júst somu familjur, sum í dag eru fátækar, sum koma at merkja sviðan av fætæktini inn í ellisár. Og hetta eru enntá tey, sum ikki finga av flatskattinum, men harafturióti vóru tvungin at gjalda flatskattarúsini við sínum pensjónum. So órættvíst kann lívið verða tá ið politikarar eru uttan sosialt medvit.

So meðan vit bíða- liva familjur og børn dagliga í vána korum og útlitini til, at tey koma burturúr støðuni sær døpur út, um ikki vit fáa eitt veruligt skifti í føroyskum politikki.

er á økinum.